

ÅRSRAPPORT 2020

for

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen

INNHALDSFORTEGNELSE

Foto førsteside: *Sau på utmarksbeite – Foto: Vidar Nordeng, Gausdal*

Innledning.....	s.2
1. Personale.....	s.2
1.1 Utførte årsverk.....	s.2
1.2 Kompetanse og arbeidsmiljø.....	s.3
2. Økonomi.....	s.3
3. Corona-situasjonen.....	s.4
4. Arbeidsoppgaver.....	s.4
4.1 Planarbeid.....	s.5
4.2 Tilskuddsforvaltning.....	s.5
4.2.1 Rettighetsbaserte tilskudd.....	s.5
4.2.2.Søkbare tilskudd.....	s.6
4.3 Erstatning for avlingssvikt.....	s.10
4.4 Kommunalt ansvar for tilgang på veterinærtjenester.....	s.10
4.5 Lovforvaltning.....	s.11
4.6 Andre oppgaver.....	s.12
4.6.1 Jordbruk.....	s.12
4.6.2 Skogbruk.....	s.13
4.6.3 Vilt/utmark.....	s.14
4.6.4. Rovvilt.....	s.15
4.6.5. Motorferdsel i utmark.....	s.16
4.6.6. Gardskart.....	s.16
4.6.7. Utviklingsarbeid.....	s.17
5. Samarbeidsforhold.....	s.20
5.1. Kommunene.....	s.20
5.2. Landbruksnæringen.....	s.20
5.3. Øvrige samarbeidspartnere.....	s.21
6. Informasjonsarbeid.....	s.21

INNLEDNING

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen er felles for Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner. Kontoret ble interkommunalt i 2004, og det ble utarbeidet en ny avtale som ble behandlet og undertegnet i 2019. Gausdal er vertskommune for kontoret. Kontoret har ansvaret for landbruks-, vilt- og utmarksforvaltningen i disse kommunene, og skal bidra til en positiv næringsutvikling innen fagområdene. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker, strategiske næringsplaner og ulike temaplaner.

1. PERSONALE

1.1. UTFØRTE ÅRSVERK

Landbrukskontoret har i 2020 hatt 10 fast ansatte, hvorav to nye medarbeidere som startet 1. januar. Stillingene er fordelt på 9,1 årsverk.

1.2 KOMPETANSE OG ARBEIDSMILJØ

Landbrukskontoret har samlet en god formal- og realkompetanse for å dekke de ulike fagområdene kontoret har ansvaret for. Overlapping av oppgaver og teamarbeid bidrar til robusthet og kunnskapsdeling. Landbruket fordrer en høy grad av kompetanse på landbrukskontoret for å kunne gi god faglig veiledning. Regionen ligger høyt på nasjonal skala, med tanke på aktivitet i skog- og jordbruket. Fokus på klima og bærekraft gir behov for tilegnelse av ny kunnskap hos både næring og landbrukskontor. Presset på jordbruksarealer i bynære og sentrumsnære strøk øker, noe som krever at landbrukskontoret har kapasitet til å være delaktige i prosessene med tanke på jordvern. Utmarka har stor betydning i vår region, som krever fokus fra forvaltningen på blant annet planprosesser, rovviltberedskap og viltforvaltning.

For at landbrukskontoret skal kunne være i forkant av utvikling og gi god veiledning til brukere, samt gi fremtidsrettede føringer i planverk, må ansatte få faglig påfyll. Kontoret har et godt og inkluderende arbeidsmiljø der en viktig faktor er deltakelse i utviklingsarbeid innenfor sine fagområder.

Det var lengre sykefravær ved kontoret i 2020 som ga en samlet nærværprosent for året på 95,4 % (2019: 97,8 %).

Det er viktig å beholde og videreutvikle både fagligheten og arbeidsmiljøet for å ivareta kontorets høye kompetansegrad, attraktivitet som arbeidsplass og gode tjenester for fremtidige utfordringer., og en stor andel av oppgaveporteføljen er lovpålagt. Det er derfor viktig med et handlingsrom for å kunne opprettholde arbeidet med utvikling og beredskap i landbruket.

2. ØKONOMI

Budsjettet for landbrukskontoret blir fastsatt i samsvar med inngått avtale mellom de tre kommunene og en gjennomgang i felles kommunedirektørmøte. Budsjettet tar utgangspunkt i tidligere års budsjett og regnskap, justert etter forventet lønns- og prisvekst (kommunedeflatoren).

Innbetalinger fra kommunene 2020:

Gausdal:	41,5 %	3 284 949 kr
Øyer:	26 %	2 058 040 kr
Lillehammer	32,5 %	2 572 551 kr
RAMME	100 %	7 915 540 kr

Den økonomiske rammen er i hovedsak lønn, der dette de siste årene har utgjort ca. 85 % av totalbudsjett.

Kontoret hadde et driftsoverskudd i forhold til budsjett på kr 191 000 i 2020, hvorav lønnsreserve (permisjoner/sykmelding utgjorde hoveddelen av beløpet.

Driftsfondet til landbrukskontoret utgjorde pr 31.12.20 kr 913 462. I behandlingen av budsjett 2021 og økonomiplan for perioden 2021-2024 i de tre kommunene ble det vedtatt et permanent nedtak på 6,5 % av landbrukskontorets ramme. Deler av 2021 vil brukes til å få justert ned aktivitet, og driftsfondet må dekke opp merutgifter knyttet til dette.

3. CORONA-SITUASJONEN

Landbrukskontoret utførte følgende tiltak som følge av Corona-pandemien 2020:

- Hjemmekontorløsning og kun digitale møter under restriksjonsperiodene.
- Utarbeidet beredskapsplan for kontoret med tanke på prioritering av oppgaver dersom høyt sykefravær, samt gjensidig back-up-avtale med Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor.
- Samarbeid med faglagsledere, veterinærer og Mattilsyn om beredskapsløsning med tanke på veterinærkapasitet, samt informasjon til bøndene om smittetiltak i fjøset. Det ble en reportasje i Gd om dette.
- Samarbeid med faglagsledere og avløserlag for å innhente frivillig arbeidskraft til en beredskapsliste for regionen. Bakgrunnen for dette var lammingsperioden som inntraff midt i pandemien. Det ble en reportasje i Gd om dette.
- Det ble utsendt hyppige infomailer til næringa om status, inkludert et brev om psykisk helse med oppfordring om å ta vare på hverandre og liste over aktuelle kontaktpersoner.
- Kontoret utarbeidet eget beredskapsnotat per kommune med oversikt over antall produsenter innenfor ulike fagfelt, samt faglig vurdering på situasjonen, med tanke på arbeidskraft osv. Det ble i tillegg sendt løpende e-poster med oppdatering til kommunedirektørene.
- Det ble innkjøpt planteutstyr til gratis utlån for skogbrukere, for å redusere sårbarheten i plantingsarbeidet dersom mangel på arbeidskraft.
- Bestilling av veiledningstimer for søknadsomgangen ble innført som smittetiltak, og det ble gjennomført veiledning både fysisk og digitalt.
- Kontoret gjennomførte flere aktiviteter innen utviklingsarbeid, og hadde både live streaming fra fysiske møter og rene webinarer.

4. ARBEIDSOPPGAVER

I det følgende er noen av de viktigste ansvarsområdene og arbeidsoppgavene for landbrukskontoret omtalt. Kontorets målsetting er å være et kommunalt kompetansesenter for landbruket som gir veiledning innen landbruksforvaltning generelt. Kontoret fikk overført 3 nye lovpålagte oppgaver fra Statsforvalteren i 2020: Tilskudd til taubane, Tilskudd til skogsveier og Tilskudd til investeringstiltak i beitebruk.

4.1 PLANARBEID

I 2020 har det foregått arbeid med å revidere kommuneplanens arealdel i Gausdal og Lillehammer. Landbrukskontoret har deltatt i dette arbeidet og vært spesielt involvert i vurderingen av landbruksarealene (LNFR-områdene).

Det planlegges ny E6 fra Moelv til Hunderfossen. I 2020 har det vært arbeidet med reguleringsplaner på strekningene Storhove-Ensby og Ensby-Hunderfossen. Landbrukskontoret har bistått planavdelingene i Lillehammer og Øyer med innspill til planarbeidet, med vurderinger av planforslag fra Nye Veier AS og forhandling av planbestemmelser. Dette gjelder bl.a. forholdet til jordvern, rassikring og hensyn til hjortevilt. Disse planene ble vedtatt i 2020. Det er også startet opp planarbeid som i Lillehammer omfatter strekningen Gjøvikgrensa-Storhove. Landbrukskontoret har også deltatt i gardsregistreringer ute hos berørte eiere av gardsbruk i Øyer og Lillehammer. Det er Nye Veier AS som registrerer forhold som vil ha betydning for vegarbeidet eller for framtidig bruk og eierskap av landbrukseiendommene.

Landbruksplan for Lillehammer-regionen er under rullering. Mye av planarbeidet har foregått i 2020, blant annet har det vært gjennomført flere møter med arbeidsgruppen bestående av representanter fra faglagene og kommunestyrene.

Beitebruksplanen for Lillehammer kommune 2020-2025 ble politisk vedtatt.

Landbrukskontoret har deltatt i administrativt planforum som planenhetene har i alle tre kommunene, samt i kommunedirektørens plan- og prosjektforum i Lillehammer.

4.2 TILSKUDDFORVALTNING

4.2.1 Rettighetsbaserte tilskudd

Kommunene har ansvar for veiledning og saksbehandling innenfor de økonomiske virkemidlene i landbruket. Regelbundne og rettighetsbaserte tilskudd utgjør hoveddelen av disse. Kommunene har vedtaksmyndighet, i tillegg til oppgaver knyttet til veiledning, saksbehandling, kontroll og klagebehandling. Fastsetting av regler og utmåling av tilskudd skjer i andre organer (Jordbruksoppgjøret, Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet og Statsforvalteren i Innlandet). Knappe tidsfrister, høye krav til nøyaktighet og likebehandling, samt store beløp i omsetning tilsier at landbrukskontoret prioriterer disse sakene høyt.

Tabell 2. Utbetalt produksjonstilskudd i Lillehammer-regionen 2018 - 2020.

År	2018		2019		2020	
	Ant.	Tilskudd	Ant	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	276	71 306 498	274	77 877 952	273	81 647 720
Lillehammer	153	26 140 599	147	27 926 020	143	28 593 044
Øyer	159	34 000 994	146	34 935 930	140	35 626 125
SUM	588	131 448 091	567	140 739 902	556	145 866 889

Tabell 3. Utbetalt regionalt miljøtilskudd i Lillehammer-regionen 2018 - 2020.

År	2018		2019		2020	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	166	2 308 229	179	2 562 983	198	3 214 397
Lillehammer	98	956 138	101	1 277 922	99	1 561 175
Øyer	119	1 604 425	111	1 699 389	109	1 884 687
SUM	383	4 868 792	391	5 540 294	406	6 660 259

Tabell 2 viser utbetalt produksjonstilskudd og tabell 3 viser utbetalt regionale miljøtilskudd til gardbrukere i Lillehammer-regionen. Det er omsøkt tilskudd i 2019, utbetalt i februar 2020, som er med i statistikken for siste året. Tallene for søknadsomgangene i 2020 er klare når det gjelder antall søknader, men ikke når det gjelder beløp. Tallene for antall søknader i 2019 viser en nedgang til 556 søknader, fordelt på 273 i Gausdal, 143 i Lillehammer og 140 i Øyer.

Det regionale miljøtilskuddet varierer noe mellom år, blant annet avhengig av hvor mye åker som ligger i stubb over vinteren. Fra søknadsomgangen i 2018 ble det innført tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel, noe som har ført til at totalt utbetalt tilskuddsbeløp har økt.

Forvaltningen av tilskuddsordningene er arbeidskrevende oppgaver. Det er to søknadsomganger pr. år, men forvaltningen er tilnærmet helårsaktivitet med kontrollrutiner og utbetalinger. De aller fleste søknader om produksjonstilskudd leveres elektronisk, noe landbrukskontoret bistår mange søkere med. Kontoret anser dette som et langsiktig arbeid for at flest mulig skal være selvhjulpne. Under søknadsomgangen i oktober ble det innført ordning for bestilling av time for bistand, noe som fungerte fint.

Kontroll

I tillegg til at det er utført en mengde maskinelle kontroller for å sikre at søknadene er riktige, og at rett beløp blir utbetalt, skal det gjennomføres kontroll av 10 % av søknadene ved hver av de to omgangene. Det er landbrukskontoret som plukker ut de foretakene som skal kontrolleres. Dette gjøres på bakgrunn av en risikovurdering, tid siden forrige kontroll og et behov for å samle flere kontroller innen et avgrenset geografisk område. Det nye søknadsregimet medførte endring av kontrollrutinene. Tidligere var alle kontroller stedlige, ute hos gardbrukerne, og da måtte hele søknaden kontrolleres. Nå kan kun deler av søknaden kontrolleres, og kontrollen kan gjøres stedlig eller som en dokumentkontroll. Etter at landet ble nedstengt grunnet Covid-19 kom meldingen om at kontrollene av søknadene i mars skulle gjennomføres som dokumentkontroller.

Kontrollene viste at det var noen feilopplysninger på søknadsskjemaene, som igjen medførte avkorting av produksjonstilskuddet. Det er viktig at brukerne er nøye med å oppgi rett søknadsgrunnlag, slik at en unngår avkorting. Dette er søkers ansvar og landbrukskontoret prøver å veilede best mulig i forkant av søknadsomgangene.

4.2.2. Søkbare tilskudd

Fylkesvise IBU-midler

Det kan søkes om investeringstilskudd til ombygging av driftsbygninger på garden. Landbrukskontoret veileder søkerne om regelverk og innhenting av nødvendig dokumentasjon, samt gir en vurdering av prosjektene før de sendes Innovasjon Norge for endelig behandling. Søknadsinnsending og vurdering går via Innovasjon Norge sine nettsider.

I 2020 ble potten med investeringsmidler i Innlandet fylke brukt opp i løpet av første halvår. I vår region var det fire søknader som ble returnert av den grunn. I alt fire saker fikk innvilget tilskudd til tradisjonelt landbruk. Tiltakene omfattet løsdriftsfjøs for mjølkeku, innsetting av mjølkerobot og gjødselkum.

Tabell 4. Tildelte IBU-tilskudd 2018 – 2020.

År	2018		2019		2020	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	13	10 595 000	5	4 650 000	1	100 000
Lillehammer	3	1 210 000	1	450 000	2	2 500 000
Øyer	2	2 065 000	0	0	1	1 740 000
SUM	18	13 870 000	6	5 100 000	4	4 340 000

Lokale tilskudd

Kommunen forvalter SMIL-ordningen (Spesielle miljøtilskudd i landbruket), Tilskudd til tiltak i beiteområder, Tilskudd til drenering og de økonomiske virkemidlene i skogbruket (Nærings- og Miljøtilskudd i Skogbruket, NMSK). Innenfor et gitt rammeverk kan kommunene fastsette lokale regler, tilskuddssatser og foreta prioriteringer mellom ordninger og innsatsområder. Kommunen har vedtaksmyndighet innenfor tildelte økonomiske rammer. I samråd med faglaga i landbruket er det besluttet formål som disse virkemidlene brukes til.

Spesielle miljøtilskudd i landbruket (SMIL)

Tiltaksstrategien for SMIL-midler i Lillehammer-regionen ble revidert i 2020. I ny strategi er det tatt inn at det skal kunne gis SMIL-midler til bekjempelse av fremmede arter. Dette førte til at det ble omsøkt og innvilget midler til tre prosjekt i Gausdal. Det ble gitt tilsagn om SMIL-midler til 11 saker i 2020. I tillegg til bekjempelse av svartelistearter – kjempespringfrø - var sakene som fikk midler enkle driftstiltak på seter med mjølkeproduksjon og istandsetting av freda/verneverdige bygninger. Tilskuddsbeløpet tildelt disse sakene var på kr 868 563,-. Årsrammen for SMIL-midler som Lillehammer-regionen fikk tildelt var kr 850 000,-. Det ble inndratt kr 18563,- i ubenyttede midler fra tidligere tildelinger, som ble fordelt på nye saker.

Tabell 5. Innvilgede SMIL-tilskudd 2016 - 2020, fordelt på kommuner.

	Gausdal			Lillehammer			Øyer			Sum	
	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd
2016	4	298 800	53	2	118 200	21	2	146 850	26	8	563 850
2017	6	310 705	58	1	117 245	22	1	107 400	20	8	535 350
2018	2	36 500	7	3	387 450	74	3	101 250	19	8	525 200
2019	3	220 675	33	4	175 200	26	3	276 750	41	10	672 625
2020	6	668 063	77	1	15 000	2	4	185 500	21	11	868 063

Tilskudd til drenering av jordbruksjord

Lillehammer-regionen ble for 2020 tildelt kr 645 000,- mot kr 668 553,- i 2019. Statsforvalteren valgte å beholde en rest som kunne fordeles til kommunene ved behov utover tildelt ramme.

Det gis kr 2 000,- pr daa ved systematisk drenering/profilering/omgraving og kr 30,- pr løpemeter for annen usystematisk drenering og avskjæringsgrøft. Tilskuddsbeløp under kr 3 000,- utbetales ikke.

Tabell 6. Innvilgede tilskudd til drenering, fordelt på kommuner.

	Antall søknader						Tilskudd (tall i hele 1.000)						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Gausdal	2	5	3	2	5	4	8	48	46	51	65	52	
Lhmr	4	3	2	0	1	1	47	36	27	0	31	3	
Øyer	1	1	6	9	3	4	53	9	128	296	72	81	
SUM	7	9	10	11	9	9	108	93	201	347	168	136	

Interessen for dreneringstilskuddet er lav. En årsak til dette kan være at det å drenere arealer som allerede er drenert ikke er søknadspliktig. Enkelte vil da la være å søke om tilskudd. Kontoret erfarer også at forbudet om dyrking av myr blant mange gardbrukere også oppfattes som et forbud mot drenering av myr, og at det da antas at det ikke er mulig å få tilskudd til drenering av gamle dyrkingsfelt på myr.

Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NSMK)

I 2020 ble det utarbeidet tiltaksstrategi for NSMK-tilskudd. Tiltaksstrategien ble behandlet og godkjent av kontaktutvalget for skogbruk i Lillehammer-regionen, bestående av representanter fra skogeierlagene og skogandelslagene.

I 2020 ble det godskrevet om lag 3,5 millioner kr over tilskuddsordninger i skogbruket betalt direkte til skogeiere. I tillegg ble det bevilget 238 898,- til veiprosjekt som har startet opp, men hvor arbeidet pågår over flere år. Det er også utbetalt kr 255 455,- fra Statsforvalteren i Innlandet til prosjektet om nye skogbruksplaner i Øyer og Gausdal. Dette har gått til kostnader ved laser-scanning og prosjektering av ortofoto. Til sammen utgjør dette tilskudd til skogbruket på nærmere 4 mill. kr. Dette er en nedgang fra 2019 med sammenliknet med foregående år er det fortsatt høyt og tyder på høy aktivitet. Alle de ulike ordningene er finansiert over jordbruksoppgjøret.

Det ble i mai 2020, på bakgrunn av Corona-situasjonen, vedtatt to ekstraordinære forskrifter som påvirket utbetaling av tilskudd i regionen; «Midlertidig forskrift om tilskudd for å sikre planting av skogplanter våren 2020» og «Midlertidig forskrift om å opprettholde hogstaktivitet i skogbruket». I vår region kom det 9 søknader etter den sistnevnte forskriften. Kommunen forhåndsgodkjente søknadene og til sammen ble det utbetalt 260 462,-. Tilskudd etter forskrift om tilskudd til planting ble gitt over NSMK med en utbetaling på 1,30 pr plante. Dette tilskuddet ble utbetalt fra Landbruksdirektoratet enten direkte til entreprenør eller til skogeier dersom skogeier plantet selv. Kommunen forhåndsgodkjente tilskuddet.

Det har vært en nedgang i antall søknader om oppgradering av skogsbilveger fra 2019 til 2020. 2020 var første året som kommunen hadde ansvar for bevilgning av tilskudd etter å ha fått tildelt en gitt tilskuddsramme fra Statsforvalteren. Tidligere har Statsforvalteren fastsatt tilskuddsprosent og bevilget til det enkelte prosjekt. Det ble på slutten av 2020 tatt initiativ til å sette i gang et prosjekt for å øke aktiviteten med vedlikehold av skogsbilvegnettet. Prosjektet har som mål å gjennomføres inspeksjon og utarbeide tilstandsrapport for bruene på skogsbilvegnettet i regionen i løpet av 2021.

I alt har det vært 7 taubanedrifter i 2020 i Gausdal og Øyer. Tilskuddssatsen til taubanedrift var kr 130 pr m³ og egen sats for Svatsum sogn og nordover på 160,- pr m³. Tilskudd til tettere planting og til gjødsling for klima ble innført i 2016 og er nå godt etablert. Totalt ble det utbetalt over disse tilskuddsordningene kr 761 811,- i 2020, som er betydelig lavere enn 2019.

Planteaktiviteten og påfølgende ungsogpleie henger sammen med avvirkningsaktiviteten.

Tilskudd til skogkultur forvaltes av kommunene og tilskuddssatsen var på 35 % for alle ungskogpleie og markberedning.

Tabell 7. Utbetalt tilskudd i skogbruket 2020.

Tilskuddsformål	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Skogkultur	308 958	570 127	345 080	1 224 165
Taubane	178 380	-	480 740	659 120
Skogsveger	-	28 178	29 841	58 019
Tettere planting	557 505	511 452	163 440	1 232 397
Gjødsling	29 072	-	5 280	34 352
Ekstra planting	41 112	11 830	46 930	99 872
Høy driftskostnad	116 853	32 295	111 344	260 492
SUM	1 189 768	1 142 052	1 035 725	3 367 545

Velferdsordninger i landbruket

Kommunen er saksbehandler og utbetaler tilskuddet. Statsforvalteren er ikke lenger involvert i utbetalingen av tilskudd, men de har fortsatt ansvar for dispensasjonssøknader, klager og kontroll.

Søknad om avløsertilskudd ved sykdom mv. er en refusjonsordning, der tilskuddet gis for å dekke dokumenterte utgifter til avløsning. Søknadsfristen er ett år etter siste dag i den perioden det søkes tilskudd for. Tilskuddet stanser når det er utbetalt tilskudd for personen i til sammen 365 dager i løpet av de tre siste årene. Tellingen av dager tar til på nytt hver gang det er gått 26 sammenhengende uker etter den siste dagen i den foregående perioden det ble utbetalt tilskudd for.

Søknad om avløsertilskudd til ferie og fritid er en refusjonsordning, der utlønnet avløsning blir refundert påfølgende år. Dette søkes sammen med produksjonstilskudd i oktober og følger saksbehandling for produksjonstilskudd. Det er kommunen som har vedtaksmyndighet.

Tabell 8. Velferdsordninger i landbruket 2020.

Velferdsordninger i landbruket	Søknader	Utbetalt tilskudd kr
Avløsertilskudd ved sykdom mv.		
Gausdal	39	1 994 671
Lillehammer	17	595 990
Øyer	14	633 804
Sum avløsertilskudd ved sykdom mv.	70	3 224 465
Tilskudd ferie og fritid		
Gausdal	193	11 436 008
Lillehammer	88	4 588 286
Øyer	94	5 304 723
Sum tilskudd til ferie og fritid	375	21 329 017

For ordningen avløsertilskudd ved sykdom mv. har det sammenlignet med 2019 vært en nedgang på 13 søknader, men en økning i utbetalinger på ca. kr 1 173 000. En ser en tendens til at sammenhengende sykdomsperioder i større grad enn før omsøkes samlet, noe som kan forklare nedgangen i antall søknader til tross for at utbetalingene har økt.

4.3. ERSTATNING FOR AVLINGSSVIKT

Vekstsesongen 2020 startet med en middels varm og nedbørsfattig april. Mai var relativt kald og nedbørsfattig. I begynnelsen av juni kom det en god del regn etterfulgt av en nedbørsfattig periode med forholdsvis høye temperaturer fram til 21. juni. For vårt distrikt medførte denne vær-situasjonen at det både for førsteslåttene i lavereliggende områder i bygdene og for fjellslåttene ble til dels store forskjeller i avlingsmengder i forhold til blant annet beliggenhet, jordsmonn og høyde over havet. Særlig de relativt tidlige høsta fjellarealene bar preg av forsommertørken.

I slutten av juni og begynnelsen av juli kom det samlet sett betydelige mengder med regn. Temperaturene var forholdsvis høye i begynnelsen og ganske lave etter årstiden på slutten av denne perioden. Julimåneden for øvrig var generelt kjølig med enkelte frostnetter i fjell-områdene. Dette var en nedbørsfattig periode bortsett fra i slutten av juli og begynnelsen av august da det regnet ganske mye. Deretter kom det en nedbørsfattig og ganske varm periode fram til ca. 20. august. Etter landbrukskontorets vurdering ble grovfôravlingene fra både andre og tredje slåttene i vårt område betydelig bedre enn fra førsteslåttene.

Vekstsesongen 2020 var generelt et meget bra kornår for Lillehammer- regionen. Det var derfor ingen som søkte om erstatning for avlingssvikt i korn dette året.

Tabell 9. Søknader om erstatning for avlingssvikt i 2020

	Grovfôr med husdyr	Grovfôr - Salg	Bær	Totalt
Gausdal	1	1	0	2
Øyer	1	0	1	2
Lillehammer	0	0	0	0
SUM	2	1	1	4

4.4 KOMMUNALT ANSVAR FOR TILGANG PÅ VETERINÆRTJENESTER

Fra og med januar 2008 ble ansvaret for klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid overført fra staten ved Mattilsynet til kommunene. Ordningen ble lyst ut med anbud for første gang i 2013 i samsvar med pålegg fra Kommunenes Sentralforbund for begge vakt-distriktene i vår region. Øyer kommune er i samme vakt-distrikt som Ringebu kommune, og driftsansvaret for dette vakt-distriktet er lagt til Ringebu kommune v/Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor. Vakten der er fornyet i samsvar med tidligere kontrakt og Stav Veterinærsenter i Øyer kommune deltar i denne vaktordningen.

For Gausdal og Lillehammer veterinærvakt-distrikt ble vaktavtalen sagt opp i 2017. De fire veterinærene i Gausdal har inngått avtale med kommunen om veterinærvakt for produksjons-dyr for hele vakt-distriktet. Det har vært arbeidet mye for å få til vaktordning for hest og smådyr, men det har så langt ikke vært mulig å få til løsning på dette. Det ble i 2020 gjennomført en kartlegging blant hesteeiere i de to kommunene på antall hestehold og

deres tilgang på veterinærtjenester. Mattilsynet er holdt orientert om denne situasjonen og kontoret vil jobbe videre med å finne løsninger.

Kontoret søkte Statsforvalteren om stimuleringstilskudd til veterinærtjenester på vegne av de tre kommunene. Formålet med tilskuddet er å bidra til å sikre tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake områder. I 2020 var potten med tilskudd til fordeling redusert slik at ingen av våre tre kommuner fikk tildeling.

Det øremerkede tilskuddet fra staten til kommunen for vaktområdet Gausdal og Lillehammer var i 2020 på kr 835 869,- og administrasjonstilskuddet var på kr 35 316,-. Veterinærvakt-ordningen godtgjøres etterskuddsvis per måned. Hele administrasjonstilskuddet ble utbetalt til veterinæren som administrerer veterinærvakten.

4.5 LOVFORVALTNING

Vedtaksmyndighet i saker etter bl.a. konsesjonslov, jordlov, odelslov og skoglov er lagt til kommunene der avgjørelsesmyndigheten ikke er lagt til andre organer. Landbrukskontoret behandler de fleste av disse sakene etter delegert fullmakt i Gausdal og Lillehammer. I Øyer er myndighet til avgjørelse av saker etter jord- og konsesjonslov lagt til politisk nivå. Tabell 12 viser antall saker etter disse lover og forskrifter som er behandlet i 2020. Saker som gjelder nydyrking og landbruks-/skogsbilveger er forskriftssaker som er tidkrevende, da de krever befaringsfor tilstrekkelig god behandling av søknaden. I tillegg til dette er det behandlet noen saker om omdisponering av dyrka mark til annet formål. De fleste av disse sakene er i sammenheng med deling og/eller dispensasjon etter plan og bygningsloven.

Tabell 12. Behandlede saker ved landbrukskontoret, fordelt på sakstype og kommune 2020.

Sakstype	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Konsesjon	10	8	4	22
Deling (jordlov)	7	5	6	16
Nydyrking	8	6	8	22
Landbruksveger	1	14	13	28
Hogst i vernskog	4	5	7	16

Kommunen rapporterer årlig statistikk over omdisponert areal etter jordloven og plan- og bygningsloven (KOSTRA). Tabell 13 viser omdisponerte dyrka eller dyrkbare arealer etter de to lovverkene for de tre siste årene. Jordvernet står sterkt og det er nasjonale føringer på at omdisponeringstakten skal reduseres. I 2015 behandlet Stortinget en ny jordvernstrategi der det nye målet er at det innen 2020 skal omdisponeres under 4.000 daa dyrka jord pr år. Dette setter enda større krav til at kommunene er restriktive til å ta dyrka jord i bruk til andre formål enn landbruk.

Tabell 13. Omdisponering i daa etter jordloven og plan- og bygningsloven.

	2018		2019		2020	
	Dyrket	Dyrkbar	Dyrket	Dyrkbar	Dyrket	Dyrkbar
Gausdal	1	94	5	0	17	98
Øyer	4	0	0	0	4	35
Lillehammer	22	4	4	0	30	0
SUM	26	98	9	0	51	133

Omdisponering skjer i hovedsak etter vedtak i reguleringsplaner med hjemmel i plan- og bygningsloven. Ingen av kommunene nådde målsettingen om å unngå omdisponering. I Øyer og Lillehammer er det særlig E6 som bidrar til omdisponering, samtidig er det i Lillehammer som følge av E6-utbyggingen tilbakeregulert 70 daa av den eksisterende E6 som skal tilbakeføres til dyrkamark. Felles for Øyer og Gausdal er at høy aktivitet innen fritidsboligsektoren bidrar til omdisponering.

Landbrukskontoret bidrar i planprosessene for å ivareta de nasjonale målsettinger om å redusere avgangen av dyrkamark. Dette gjelder i stor grad å påse at jordvernet får tilstrekkelig plass i planbestemmelser og at det legges faglig gode vurderinger til grunn for de beslutninger som skal fattes som gjelder bruk av dyrkamark og dyrkbar mark til anna formål enn jordbruk. Det er også viktig i de tilfeller der omdisponering ikke kan unngås at matjorda blir tatt vare på og benytta til matproduksjon. Det må unngås at matjord blir brukt eksempelvis til plen- og blomsterjord. I pågående reguleringsprosesser brukes det nå ressurser på å sikre at matjorda blir flyttet uten unødig mellomlagring og at den blir brukt til først og fremst til nydyrking.

Landbrukskontoret skal godkjenne all nydyrking etter forskrift om nydyrking. Selv om det ikke ytes tilskudd til nydyrking er det stor dyrkingsaktivitet i vår region. I 2020 ble det behandlet og godkjent 22 søknader om nydyrking. Det totale godkjente arealet for nydyrking i 2020 fordelt på kommunene framgår av tabell 14.

Tabell 14. Areal i daa godkjent for nydyrking 2014 – 2020.

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gausdal	173	259	151	191	54	244	139
Øyer	129	96	156	143	144	105	47
Lillehammer	177	172	109	51	214	50	90
SUM	479	527	416	385	412	399	276

Det presiseres at dette er godkjente dyrkingsplaner; ikke faktisk oppdyrkede arealer. Erfaringsvis oppdyrkes noe mindre enn det som er godkjent. Det er positivt med en høy nydyrkingstakt. Dette bidrar til å opprettholde det samlede arealet av dyrkamark der avgangen i hovedsak skyldes at mindre rasjonelle arealer faller ut av drift.

4.6 ANDRE OPPGAVER

4.6.1 Jordbruk

Landbrukskontoret har i tillegg til de sentrale forvaltningsoppgavene en portefølje med oppgaver knyttet til det tradisjonelle jordbruket. Mye av dette er saksbehandling, kontroll, veiledning, planlegging m.m. innenfor mindre saksfelt. Landbrukskontoret yter også bistand til annen forvaltning knyttet til eiendomsvurderinger, flom og skaderisiko m.m.

Kontoret er sekretariat for felles skjønnsnemnd for forpakting av landbrukseiendom, der kommunene har hver sin representant. I 2020 hadde nemnda to saker (begge i Gausdal kommune).

Kontoret har også oppfølgingsansvar i forhold til forurensing fra landbruket. Dessverre er det en forurensingsrisiko, enten det skjer ved uhell, eller dersom brukerne ikke er bevisst og følger retningslinjer for gjødselhåndtering. Det kan også være aktører utenfor landbruksnæringa som står for landbruksrelatert forurensning. Slike saker kan være ressurskrevende, og det må arbeides forebyggende for å unngå hendelser. For blant annet å bidra til å unngå forurensing ble det for vekstsesongen 2020 utarbeidet 49 gjødslingsplaner ved kontoret.

4.6.2 Skogbruk

Tømmeravvirkningen var i 2020, samlet for regionen nesten 200 000 m³. Det har vært en forholdsvis god aktivitet på skogkulturtiltak som planting, ungskogpleie og markberedning. Nye tilskuddsordninger og fokus på Corona-tiltak kan virke å ha tatt noe av fokus bort fra å opprettholde aktiviteten på ungskogpleie blant annet.

Tabell 15. Aktivitet i skogbruket i perioden 2020.

Tiltak	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Avvirkning m ³	60 489	94 793	44 682	199 964
Herav taubane m ³	1 407	0	3 698	5 105
Planting antall (nyplanting og supplering)	698 855	689 260	214 980	1 603 095
Ungskogpleie daa	630	2 753	491	3 874
Markberedning daa	965	809	1933	3 707

Biologisk mangfold i skog

Avvirkning av tømmer til industri foregår kun i skog som har utført miljøregisteringer. Biologisk viktige områder (BVO) blir for skogeier avsatt som urørt eller areal som kan skjøttes av miljøhensyn. Totalt areal med BVO i regionen er 12 042 dekar. Det utgjør 1,6 % av produktivt areal.

Andre skogfaglige oppgaver

Landbrukskontoret har ansvaret for drift av kommuneskogen i Øyer. Ut over dette bistår kontoret i forbindelse med verdsetting, vegplanlegging og lignende etter forespørsel.

Skogfond og rentemidler

Tabellen under viser oversikt over skogfond og rentemidler av skogfondene i Lillehammer-regionen for 2020. Bruken av rentemidlene som er inntjent året før reguleres av forskrift. Kommunene disponerer nå 34 % av inntjente renter, Norges Skogeierforbund 30 %, Landbruks- og matdepartementet 20 % og Statsforvalteren i Innlandet 16 %. Bruken av rentemidler skal gå til tiltak som fremmer skogbruket. Arbeidet med nye skogbruksplaner i Øyer og Gausdal, som startet opp i 2019, fikk inn bestillinger på skogbruksplaner fra skogeiere i 2020. Prosjektet skal ferdigstilles i 2021. Det ble lagt ned mye arbeid informasjon til skogeiere med personlige henvendelser i bestillingsprosessen. Total bestillingsprosent for Gausdal ble 84,8 % av det produktive arealet og for Øyer var bestillingsprosenten på 91,1 %. Totalbestilling for prosjektet er 511 468 dekar av totalt 588 539 dekar som utgjør 86,9 %. Styringsgruppa for prosjektet la også ned mye arbeid i revisjon av instruksene for feltarbeid og flyfototolkning. Halvparten av kostnadene ved laser-scanning av skogarealene i de to

kommunene er finansiert over rentemidler og halvparten er dekt av Statsforvalterens tilskuddsmidler.

Tabell 16. Skogfond og rentemidler 2020.

Skogfond og rentemidler kr	Lillehammer	Øyer	Gausdal
Innestående skogfond 01.01.	20 726 605	10 721 345	14 244 208
Innestående skogfond 31.12.	20 607 160	10 876 727	13 878 109
Inngående skogfond i 2020	6 301 405	2 545 240	3 805 207
Utbetalt skogfond i 2020	7 538 916	2 929 083	5 015 499
Brukt rentemidler i kommunen	362 761	220 229	133 960
Overført rentemidler til Dep, Glommen Mjøsen og Statsforvalteren i Innlandet	176 220	131 340	260 040
Beholdning rentemidler 31.12.20	951 039	761 528	951 039

4.6.3 Vilt/utmark

Landbrukskontoret utfører kommunenes oppgaver innenfor vilt- og utmarksforvaltning, der hjorteviltforvaltningen har størst betydning. All elgen, og det meste av hjorten, blir forvaltet gjennom bestandsplaner som kommunen utarbeider og godkjenner.

I henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt har både Gausdal, Øyer og Lillehammer kommuner vedtatt forvaltningsplaner og kommunale målsettinger for utviklingen av hjorteviltbestandene. Hovedmålsettingen for forvaltningen av hjortevilt er at bestandene skal stabiliseres innenfor et nivå som til enhver tid er bærekraftig, både i forhold til bestandenes kvalitet og i forhold til andre samfunnssektorer. Leveområdene til både elg og hjort er store og strekker seg ofte over kommunegrensene. For å forvalte hjorteviltet på en enhetlig og bærekraftig måte er en derfor avhengig av en samordnet forvaltning innen årsleveområdene. Det er videre viktig at forvaltningen er kunnskapsbasert. For å forvalte hjorteviltet på en bærekraftig måte er det viktig med kunnskap om trekk og arealbruk, og hvordan utbygging og fragmentering av utmarksarealene påvirker trekk og funksjonsområdene til hjorteviltet.

Tabell 17. Antall felte elg 2014 – 2020.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gausdal	241	234	258	234	249	245	280*
Lillehammer	101	103	100	106	95	95	99
Øyer	232	240	232	209	191	158	99*
SUM	574	577	590	549	535	498	478

* Tall påvirket av et jaktvald som inkluderer både Øyer og Gausdal

Tabell 18. Antall felte hjort 2014 – 2020.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gausdal	18	21	23	23	12	26	25
Lillehammer	23	13	20	11	4	10	20
Øyer	17	15	20	19	15	17	22
SUM	58	49	63	53	31	53	67

Elgmerkeprosjekt 2020/2021 «Elgen i Oppland»

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom berørte kommuner, rettighetshaverne og valdene innenfor området Murudalen/Gausdal Vestfjell, Statsforvalteren i Innlandet, Innlandet fylkeskommune, Miljødirektoratet og Norsk institutt for naturforskning (NINA). Formålet med prosjektet er å kartlegge trekk og arealbruk til elgen, samt undersøke beitetrykk og beitegrunnlag. Det skal merkes totalt 50 elger i prosjektet. I 2020 ble 27 elger merket, hvor 11 i Gausdal.

Fallvilt

I viltforvaltningen er det utfordringer knyttet til påkjørsler av vilt på veg og jernbane, samt elg som trekker inn i boligområder og sentrale strøk. Fallviltarbeidet organiseres av landbrukskontoret, og utføres av egne ettersøkslag i den enkelte kommune.

Tabell 19. Fallvilt -2019.

	Elg				Rådyr			Hjort	Villrein	Sum
	Bil	Tog	Annet	Annet	Bil	Tog	Annet	Annet	Annet	
Lillehammer	3	2	0	2	8	1	4	0	0	20
Øyer	5	15	1	8	2	0	1	0	2	34
Gausdal	4	0	0	13	21	0	11	2	0	51
Sum	53				48			2	2	105

4.6.4 Rovvilt

I Lillehammer-regionen er rovviltforvaltning høyt prioritert både politisk og administrativt. Lillehammer, Øyer og Gausdal ligger i sin helhet i det som er definert som beiteprioriterte områder. For beitenæringen er det viktig at belastningen pga. rovvilt holdes på et så lavt nivå som mulig. Det er derfor viktig med god beredskap, gode retningslinjer, en god organisering og et godt samarbeid mellom næring, landbrukskontoret /kommunen, rovviltfellingslag, Statens naturoppsyn (SNO), og overordnede myndigheter som Rovviltnemnda og Statsforvalteren.

Det har vært en betydelig nedgang i aktiviteten av rovvilt i Lillehammer-regionen de siste årene, noe som også gjenspeiles i antall sauer som har blitt tatt av rovvilt. I 2020 ble det imidlertid iverksatt mange skadefellingstillatelser på ulv i Øyer, men uten stort skadeomfang.

I Lillehammer-regionen ble det i 2020 søkt om erstatning for 386 sauer drept av rovvilt, og 221 ble erstattet. Oversikt over omsøkt og erstattet sau tatt av rovvilt fremgår av tabellen nedenfor. Det ble utbetalt i alt kr 551 254 i rovvilterstatning.

Tabell 20. Omsøkt og erstattet sau tatt av rovvilt 2020.

	Gaupe		Jerv		Bjørn		Ulv		Ørn		Andre		Sum	
	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt
Lillehammer	16	30	5	6	0	0	0	6	0	0	0	0	21	42
Øyer	21	36	82	163	0	0	46	40	0	0	0	0	149	239
Gausdal	38	70	0	0	0	0	0	0	13	35	0	0	51	105
Sum	75	136	87	169	0	0	46	46	13	35	0	0	221	386

Regelmessig tilsyn med dyr på beite er viktig, og det er vesentlig å få dokumentert skadeårsak. Det er også viktig å få satt inn ekstra ressurser ved rovviltskader. Erfaringer viser at mange rovdyr blir kanalisert til Sør-Gudbrandsdalen og det må forventes streifdyr av både bjørn og ulv i denne regionen. I tillegg er det årlige tap av sau pga. både jerv, gaupe og kongeørn.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT-midler)

I 2020 ble det brukt kr 69 963,- til forebyggende og konfliktdempende tiltak i Lillehammer-regionen. Dette er midler som omsøkes hos Statsforvalteren. Det ble utført ekstraordinært tilsyn og kortvarig intensivt tilsyn for disse midlene.

Prosjekt Radiobjeller på lam i Øyerfjellet 2019-2020

På bakgrunn av store lammetap i deler av Øyer-fjellet, ble det i 2020 søkt FKT-midler fra Statsforvalteren i Innlandet til andre året i et toårig prosjekt som gikk på å merke lam med radiobjeller. Dette for å finne tapsårsaker på sau på beite i Øyerfjellet.

Prosjektet er styrt av ei gruppe med medlemmer fra beitelaget, besetningseierne, Oppland radiobjellelag og landbrukskontoret. Dette året var fire besetninger med i prosjektet og det ble merka i alt 340 lam. I tillegg ble det satt opp to mobile basestasjoner på sentrale plasser i beiteområdene for å bedre dekningen.

Bjellene var festa til klaver med strikk rundt halsen. Alle lammene ble veid og parasittbehandlet før beiteslipp. Deler av beiteområdene til to av disse besetningene har dårlig mobildekning. Dette medførte at mange lam var utenfor dekningsområdet gjennom sesongen.

I 2020 var det store utfordringer med utstyret, programvaren i radiobjellene fungerte bare delvis/dårlig. Det ble derfor lite resultater av prosjektet dette året grunnet svikten i utstyret.

Ingen prosjektlam ble dokumentert tatt av rovvilt denne sesongen. Prosjektlamma hadde like god tilvekst som de øvrige lamma.

For 2021 er målet å få merka alle lamma i en besetning. Denne besetningen beiter i området til en ny sender ved Hornsjøen og skal ha bedre dekning i beiteområdet. Telespor opplyser at programvaren i radiobjellene er utbedra.

4.6.5 Motorferdsel i utmark

Landbrukskontoret har ansvaret i forvaltning av motorferdsel i utmark i Gausdal og Øyer kommune. I både Gausdal og Øyer er det etablert en ordning med ervervsmessig kjøring og det er 12 slike løyver i Gausdal og 8 i Øyer. I Gausdal ble det behandlet 15 saker etter motorferdselloven med tilhørende forskrift og i Øyer ble det behandlet 26 saker. I Øyer er det en egen lokal forskrift for motorferdsel i utmark for sårbare områder, hvor også bruk av leiekjører for transport må behandles. Dette forklarer forskjellen i antall motorferdselsaker i disse to kommunene, ettersom praksisen vedrørende motorferdsel i utmark er lik.

4.6.6 Gardskart

Oppdatering av gardskart gjøres av landbrukskontoret, og er en kontinuerlig prosess ettersom arealbruken og arealstatus endres over tid. Nye dyrkings- og beitearealer legges

inn etter hvert som de blir godkjent under feltbefaringer. Arealer som ikke lenger tilfredsstillt kravene, og som avdekkes, tas ut som jordbruksareal.

Hvert kvartal foretar Kartverket en telling av antall bygningsendringer i matrikkelen og antall av disse som ligger på jordbruksareal. Kommunen gjennomfører et kontinuerlig ajourhold av slike endringer, ved å omklassifisere jordbruksareal som har nye byggepunkt. Avvik kan gi grunnlag for reduksjon av egeninnsats iht. FDV-avtalen (Forvaltning-Drift-Vedlikehold).

Om lag hvert 5. år tas det nye flybilder av alle jordbruksarealer. Det ble i 2019 gjennomført flyfotografering i Gausdal og Øyer kommuner. Lillehammer kommune hadde siste flyfotografering i 2017. NIBIO gikk igjennom gardskartene for Gausdal og Øyer kommune sommeren 2020. Det ble tatt utgangspunkt i eksisterende gardskart, som ble sammenlignet med flybildene fra 2019. Ut fra dette ble det gjort en del arealendringer, til og fra jordbruksareal, og mellom jordbruksareal (fulldyrka, overflatedyrka og innmarksbeite). Landbrukskontoret har bistått NIBIO med lokal kunnskap på usikre arealer. I etterkant av NIBIO sin gjennomgang fikk landbrukskontoret tildelt lister over endringene. Disse er gjennomgått, og en oppfølging av enkelte arealer ift. nydyrkingsforskriften er påbegynt.

Det er arealene slik de framkommer i gardskartet som er grunnlaget for utbetaling av areal- og kulturlandskapstilskudd. Arbeidet er ressurskrevende, men resulterer i mer rasjonelle rutiner i forbindelse med behandling av søknader om produksjonstilskudd og annen saksbehandling.

4.6.7 Utviklingsarbeid

I tråd med intensjonene ved etableringen av kontoret, er det et mål at utviklingsarbeid skal være en viktig del av porteføljen til kontorets ansatte. Ønsket om at landbrukskontoret deltar i utvikling av landbruket har vært fremmet av både næring og politikere i dialogmøter i flere år. Kontoret har i mange år hatt ulike prosjekter og aktiviteter, men har dels vært nedprioritert på grunn av mengden av forvaltningsoppgaver. Utviklingsarbeid ble satt opp som fast oppgave i kontorets portefølje fra 1. januar 2020.

Klimatilpasning i praksis

På starten av året ble det gjennomført to av tre planlagte åpne møter om klimatilpasning i praksis, der sistnevnte måtte avlyses grunnet koronasituasjonen. Midlene til møteserien kom gjennom Klima- og miljøprogram (Statsforvalteren i Innlandet) som skal bidra til å oppnå landbrukspolitikken mål for klima og miljø gjennom prosjekter og informasjonstiltak. Målsettingen med de to møtene som ble avholdt var å sette fokus på klimatilpasning og bidra til kompetanseheving på feltet. Dette var vellykket. Tema for det første møte var: "Det grønne skiftet - hvilke muligheter har landbruket?". Norsk Landbruks Rådgivning foredro om klimasmart planteproduksjon og Statsforvalteren i Innlandet orienterte om tilskuddsmuligheter for klimatiltak. Det var totalt 18 deltakere på møtet. Tema for det andre møte var: "Bærekraft i fremtidens matproduksjon". Oppland bondelag orienterte om jordbrukets klimaavtale, før professor fra NMBU foredro om husdyrenes rolle - utfordringer og muligheter. Det var ca. 50 deltakere på møtet. Møtene var gratis og åpne for alle. Landbrukskontoret deltok med flere ansatte på begge møtene for å kunne ta del i kunnskapen for videre formidling til bønder.

Bonden i det grønne skiftet

Høsten 2020 ble det kjørt en møteserie under tittelen «Bonden i det grønne skiftet». Midlene til gjennomføringen er tildelt gjennom Miljødirektoratets «Klimasats», som er en ordning med formål å bidra til reduksjon av klimagasser og omstilling til lavutslippssamfunnet. Møteserien bestod opprinnelig av syv møter som var planlagt gjennomført høsten 2020. Med bakgrunn i koronasituasjonen har de to siste møtene (tema: skog og politisk debatt) blitt utsatt til 2021. Tema på de fem gjennomførte møtene var; inspirasjonskveld om fornybare energikilder i landbruket, bruk av gjødsel, solenergi, klimavennlig føring og avl og landbruksbygg i tre. Møtene ble holdt både med fysisk oppmøte, livestreaming og som webinar. Formålet med møteserien var å øke fagkunnskapen om klima og fokus på klimagassutslipp på gårdsbruk gjennom å fremheve gode agronomiske tiltak (som også vil kunne gi en økonomisk gevinst for gardbrukeren). Kompetansehevingen var tiltenkt både bønder i regionen, samt ansatte på landbrukskontoret. Møtene var gratis å delta på og ble holdt åpne for enhver som ønsket å delta. Landbrukskontoret er svært fornøyd med gjennomføringen og deltakelsen har blitt større for hvert møte som har blitt holdt.

Landbruksbaserte reiselivsopplevelser – Skei-Austlid

Det ble på vårparten i 2020 startet opp et prosjekt for å se på etterspørselen etter landbruksbaserte reiselivsopplevelser hos hytteeierne i området Skei-Austlid. Dette som et ledd i arbeidet med reiseliv/landbruk, der resultatet kunne overføres også til Øyer og Lillehammer. Prosjektet ble startet som et samarbeid med en gruppe studenter fra Høgskolen i Innlandet (HIL). Studentene utførte undersøkelsen i praksis og hadde jevnlig møter med landbrukskontoret underveis. En nettbasert spørreundersøkelse ble utarbeidet og distribuert til Samarbeidsutvalget for fritidsboligforeninger på Skei-Austlid, som videreformidlet undersøkelsen gjennom sin hjemmeside og på e-post til sine medlemmer. Ut fra innkomne svar kan en se at det er ønskelig med landbruksbaserte reiselivsopplevelser både i gang- og kjøreavstand fra fritidsboligene. Landbrukskontoret har samarbeidet med Lillehammer-regionen Vekst, Visit Lillehammer, Skeikampen booking og Samarbeidsutvalget for fritidsboligforeninger på Skei-Austlid og hatt en god prosess for videre arbeid med resultatet fra undersøkelsen. Neste steg for landbrukskontoret blir å få informasjonen om etterspørselen fordelt ut til landbruksnæringen i regionen. Landbrukskontoret er svært fornøyd med jobben studentene ved HIL har utført og er åpne for å samarbeid med HIL på kommende prosjekter ved senere anledninger.

Fiskemuligheter langs Jøra

Det ble i juni avholdt møte vedrørende muligheter for gode fiskeplasser etter elva Jøra. Landbrukskontoret hadde mottatt ønsker om et slikt møte for å se på interessen og for å komme i gang med en prosess rundt det hele. Representanter fra landbrukskontoret og teknisk enhet i kommunen, leder i samarbeidsorganet for utmarksnæring i Gausdal og Lågen fiskeelv - Sone 9, representant fra Gausdal jeger og fisk, brukere av elva og en grunneier deltok på møtet. Alle grunneierlag var invitert. Det ble gjennomgått og diskutert muligheter for midler, informasjon fra Fylkesmannen, kommuneplanens arealdel og 100-meters byggegrense fra vassdrag, prosess ved inngrep i elver, alternative fiskeplasser og hva en god fiskeplass er. Møte endte i at en starter med en fiskeplass og utarbeider denne attraktiv for allmenheten. Det skal ses på mulighet for kartlegging av bestanden i elva og jobbes videre med interesse rundt fiske i Jøra.

Fremmede arter

På jordbrukssida ble det gjennomført ett veiledningsmøte med en gruppe aktører som vurderer å starte bekjempelse av kjempespringfrø. Det nye området grenser inntil ett annet større bekjempelsesområde som allerede er i gang med tiltak. Områdene vil da dekke store deler av Follebu og Rudsbygd. Landbrukskontoret har gjennomført befaringer og gitt råd og veiledning om bekjempelse av fremmede arter. Kontoret fikk innvilget midler fra Statsforvalteren i Innlandet for 2020 (KMP-midler) til informasjonstiltak. I dette arbeidet har kontoret bl.a. utarbeidet og trykket opp et veiledningshefte om bekjempelse av flere fremmede arter. Arbeid med fremmede arter er ikke en lovpålagt oppgave, men kontoret har valgt å ha et stort fokus på dette.

Grønnsaksproduksjon

Lillehammer-regionen har få grønnsaksprodusenter. For å få opp engasjementet rundt dyrking av grønnsaker har landbrukskontoret arrangert møter og fagturer i løpet av 2020. I februar ble det arrangert en inspirasjonskveld på Ro gård i Vestre Gausdal med flere foredragsholdere. Det var 40 deltagere på møtet. Videre hadde Norsk Landbruksrådgivning webinar/kurs i oppal av planter som ble formidlet av landbrukskontoret. Under vekstsesongen ble det arrangert markdag hos en grønnsaksprodusent i Øyer av landbrukskontoret i Midt-Gudbrandsdalen hvor interesserte fra vår region kunne delta på. Sammen med landbrukskontoret i Midt-Gudbrandsdalen og Lillehammer-region Vekst ble det også arrangert kurs i fermentering av grønnsaker på Stav. Studietur til Vigga Vekst og Avdem Gardsgrønt på Lesja med sju deltagere ble også arrangert. Dette var en fin og lærerik tur for de som var med der det ble gitt et innblikk i grønnsaksproduksjon i høyereliggende strøk.

Plastprosjektet

Prosjektet «Hold Innlandet Rent» har hatt holdningsskapende arbeid med forsøpling som fokus. Det har blant annet blitt gjennomført gjennom kartlegging av aktuelle områder for rydding, ryddeaksjoner og forebyggende tiltak/holdningsarbeid i 2019 og 2020. Kommunene hvor Gudbrandsdalslågen og dens sideelver renner gjennom har vært med i prosjektet. Prosjekteier har vært Sør-Fron Bondelag mens Skåppå Kunnskapspark har stått for prosjektledelsen. Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen har vært med i styringsgruppa til prosjektet og deltatt på møter. Landbruksplast var fokusområdet i 2019, mens det var husholdningsavfall i 2020. Det var 1929 frivillige som deltok på ryddeaksjonen 2020 som til sammen samlet inn over 5 tonn søppel. Hovedandelen av deltakerne var skoleelever i de ulike kommunene. Grunnet koronasituasjonen var det vanskelig for lag og foreninger å delta på årets ryddeaksjon.

Klimakalkulator - mjølkeproduksjon

Landbrukskontoret fikk innvilget tilskudd fra Klima- og miljøprogrammet (KMP) hos Statsforvalteren til prosjektet «Klimatiltak i mjølkeproduksjon». Prosjektet gikk ut på at tre mjølkeprodusenter (en fra hver av kommunene Lillehammer, Øyer og Gausdal) skulle teste ut den nylanserte klimakalkulatoren for å bringe oppmerksomhet og erfaringer knyttet til verktøyet til andre bønder i regionen. Sammen med Norsk Landbruksrådgivning ble det arrangert et oppstartsmøte med alle de tre mjølkeprodusentene om hva prosjektet gikk ut på. Videre skulle hver produsent få veiledning i bruk av klimakalkulatoren og legge inn det

som krevdes av data fra egen produksjon for å kunne kjøre klimakalkulatoren. Dette skulle være gratis for produsentene. Det er planlagt et åpent møte for oppsummering og erfaringsutveksling på slutten av prosjektet. Med bakgrunn i koronasituasjonen er prosjektet foreløpig satt på vent, men det forventes at prosjektet kan gjennomføres i løpet av våren 2021.

Bygdenæringer

Landbrukskontoret har en målsetting om å bidra til utviklingsarbeidet innen det tradisjonelle landbruket og i utviklingen av bygdenæringer. Arbeidet med bygdenæringer foregår i samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst. Landbrukskontoret tar her et spesielt ansvar i arbeidet overfor produsentene og legger vekt på at interesserte får veiledning, inspirasjon og støtte til å komme i gang med sine satsinger. Det fokuseres spesielt på satsingen innen lokal matproduksjon og det er holdt egne informasjonsmøter for å stimulere både til produksjon og markedsføring av lokalprodusert mat. Lillehammer Live-festivalen satser på lokalmat, men den ble som alle andre festivaler avlyst i 2020. Landbrukskontoret bistår søkere om IBU-midler til bygdenæringer med råd og informasjon. Kontoret gir også uttalelse til søknadene før de går til behandling hos Innovasjon Norge. I 2020 ble det gitt midler til et lagerrom/kjølerom for grønnsaker.

5. SAMARBEIDSFORHOLD

5.1 KOMMUNENE

Landbrukskontoret er integrert i den øvrige kommunale virksomheten i alle tre kommunene. Samarbeidet fungerer godt når det gjelder konkrete oppgaver og saksbehandling, selv om det kan glippe på noen enkeltsaker. Det arbeides med rutiner for samarbeid om felles forvaltningsaker og landbrukskontoret er inkludert i overordnet planlegging. For landbrukskontoret som er plassert i Gausdal kommune, er planforumene en verdifull møteplass for gjensidig orientering og informasjonsutveksling. Kontoret har et godt samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst, og vil videreutvikle dette gjennom både nye arbeidsmetoder og felles mål.

5.2 LANDBRUKSNÆRINGEN

Vurdering av kontorets tjenester summeres opp i dialogmøtet som arrangeres årlig, der to valgte politikere fra hver kommune og en representant fra hvert av faglagene i kommunene deltar. Dialogmøtet i 2020 ble holdt i oktober der både politikere og næring kom med innspill til kontoret. Blant innspillene til kontoret var at eiendomssaker utviste et strengt skjønn og at det var viktig med fokus på hensiktsmessige driftsenheter. Slike saker behandles i kommunene ulikt med tanke på politisk/delegert nivå, og temaet ble foreslått inn i landbruksplanarbeidet. Landbrukskontoret opplevdes av næringa som åpent, men god dialog og informasjon. Fagtema som ble gjennomgått var bl.a. rullering av landbruksplan, satsinger innen utviklingsarbeid, oppfølgingen av ny E6 og saksgang ved Statens oppkjøp av gårder. Følgende tema ble fremmet som viktig å følge opp framover:

- Fokus på psykisk helse i landbruket
- Fokus på det grønne skiftet
- Fortsatt tett oppfølging av E6-arbeidet
- Møteplasser i landbruket
- Utmarksressurser/hytteutbygging

Det har vært flere samarbeidsmøter med næringen i 2020, bl.a. med faglagsledere, i skogkontaktutvalg og med beitelagsledere.

5.3 ØVRIGE SAMARBEIDSPARTNERE

Landbrukskontoret har samarbeid med en rekke offentlige og private organisasjoner i det daglige arbeidet, og nedenfor er nevnt de viktigste av disse som det har vært kontakt med i 2020:

- Landbruksdirektoratet (veiledning og støtte, administrativt/faglig)
- Norsk Institutt for Bioøkonomi (Gardskart m.m.)
- Norsk institutt for naturforskning (elgmerkeprosjekt m.m.)
- Norsk landbruksrådgivning Innlandet (kurs/foredrag/fagdager, klimakalkulator m.m.)
- Innlandet Bondelag
- Oppland Bonde og Småbrukerlag
- Innovasjon Norge
- Skåppa Kunnskapspark AS
- Mattilsynet
- Statsforvalteren i Innlandet
- Innlandet fylkeskommune
- Fjellstyrene i regionen, og Langsua nasjonalpark
- Glommen Mjøsen Skog SA
- Nortømmer
- Oppland Skogselskap
- Gausdal Bruvoll SA
- Lillehammer avløserlag
- Landbrukstjenester Sør-Gudbrandsdal
- GLØR (plastinnsamling m.m.)

6. INFORMASJONSARBEID

Informasjon er en viktig del av landbrukskontorets arbeid og tilbakemeldingene fra landbrukets utøvere er at det blir meget godt mottatt. Hoveddelen av informasjonsarbeidet gjøres via e-post og kontorets hjemmeside. Kontoret lagde også i 2020 et hefte som ble sendt til eierne av landbrukseiendommer i februar. I dette «Gulheftet» ble ulike ordninger i landbruket, søknadsfrister m.m. omtalt.

Følgende informasjonsaktiviteter er utført i 2020:

- Informasjonsskriv per post til alle eiere av landbrukseiendom i regionen ("Gulheftet")
- Regelmessig distribusjon av relevant informasjon på e-post, etter eget adresseregister
- Kontoret har utarbeidet et eget infohefte til nye bønder som ble revidert
- Oppdatert landbruksinformasjon på kommunenes nettsider
- Landbrukskontoret fikk egen Facebook-side høsten 2019 og denne ble løpende oppdatert i 2020 (<https://www.facebook.com/landbruklillehammerregionen>)
- Kontakt med media vedrørende arrangementer og saker m.m.